ИНФОРМАЦИОНЕН
ЦЕНТЪР
"МАСОВА ПРИВАТИЗАЦИЯ"

Национален дворец на културата
зала "Олимпийска", 1000 София
тел.: (02) 80 20 06, 65 72 03
факс: (02) 65 72 03

INFORMATION
CENTRE
"MASS PRIVATISATION"

National Palace of Culture (NDK),
"Olympic" Hall, 1000 Sofia
Phone: (+ 359 2) 80 20 06, 65 72 03
Fax: (+ 359 2) 65 72 03

ЗАКОН ЗА ПРИВАТИЗАЦИОННИТЕ ФОНДОВЕ

Законът за приватизационните фондове, който беше приет от Народното събрание на 19 декември 1995 г., предвижда уредбата за учредяване на дейностите, надзора и контрола на приватизационните фондове в България. В тези приватизационни фондове (ПФ) ще се събират инвестиционните бонове на населението, срещу тях, ПФ ще придобиват акции от предприятията определени за масова приватизация и ще управляват своето дялово участие. ПФ са финансовите посредници в рамките на програмата за масова приватизация.

Дейността на ПФ, както и на другите финансови посредници (банки, инвестиционни брокери), ще се регулира от Комисията по ценните книжа и фондовите борси. На Комисията се възлага отговорността по точното прилагане на закона. Законът за приватизационните фондове е важен и поради факта, че осигурява основата за развитието на уредената инвестиционно-управленска дейност у нас. Това ще помогне на България да избегне проблемите, на които други източни и централно европейски страни се натъкнаха при осъществяване на масовата приватизация (злоупотреби с инвестициите, разпадане на ПФ, пирамидни структури), да защити интересите на инвеститорите (българското население) и да предостави условия за развитието на регулирано управление на тези инвестиции.

По-долу представяме основните групи въпроси, залегнали в Закона:

- дейност и организация на ПФ;
- учредяване на ПФ;
- защита на интересите на акционерите.

I. ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРИВАТИЗАЦИОННИТЕ ФОНДОВЕ

Предмет на дейност

- Първоначално приватизационните фондове ще набират инвестиционни бонове от населението. Срещу тях те ще придобиват акции от предложените за масова приватизация предприятия на централизираните търгове. По-късно фондовете ще могат да управляват тези акции, както и да инвестират в ценни книжа на

други емитенти. Други дейности няма да бъдат позволени. Инвестиции в движими и недвижими имоти са позволени само ако са свързани с дейността на фонда / чл.29.2-3, чл.29.3, чл.29.4/.

Учредители и управители

- Учредители на фонда могат да бъдат физически и/или юридически лица.

- Предприятия, в които държавата притежава повече от 50% от капитала, не могат да учредяват приватизационни фондове или да бъдат акционери във фондовете. Тази мярка премахва възможността предприятията за приватизиране да учредяват собствени ПФ, да закупуват техни собствени акции и така да избягнат контрола отвън. Това се случи в Русия и в Чехия. Това ограничение не важи за банките и застрахователните дружества /чл.6.1/.

- Банка не може да бъде учредител или акционер на фонд, на който е депозитар /чл.6.2/.

- Чуждестранни лица могат да бъдат учредители на ПФ, ако са регистрирани като финансова институция по националния им закон и са осъществявали дейност като такава в страната, където е седалището им, в продължение на не по-малко от 5 години и ако представят банкови референции от първокласна международна банка (чл. 8).

Управление

- Управлението на приватизационния фонд може да се осъществява от неговите органи на управление или от инвестиционен посредник (често наричан управляващо дружество). В последния случай, ПФ и управляващото дружество са свързани посредством договор, който се предоставя на Комисията по ценните книжа и борсите за одобрение. Управляващите дружества са често срещана практика в западно-европейските страни. Те бяха създадени и в Чехия, за да управляват най-големите и най-преуспяващите фондове /чл.19.1, чл. 12.1-5/.

Законова рамка

- Приватизационните фондове се създават под формата на акционерни дружества /чл.2.1/.

- Приватизационният фонд не може да изкупува обратно акциите си от инвеститорите в петгодишен срок от учредяването си. Инвеститорите могат да продават акции на други инвеститори, ако желаят да получат обратно парите, вложени в тях. Това предполага развитие на вторичен пазар.

- След 5 години обаче, ПФ ще могат да откупуват обратно своите акции от акционерите. Причината фондовете да бъдат затворени през първите пет години е да се предотврати обратното продаване на акции от страна на инвеститорите и оттук изтеглянето на средства от фондовете в момент, когато ПФ не са в състояние да продадат лесно останалата част от инвестициите си /чл.4.1/.

Портфейл на фонда

- Приватизационнен фонд не може да придобива повече от 34 % от акциите с право на глас на отделно предприятие. Това обаче дава възможност на фонда да осъществява надзор върху управлението на предприятието/ чл.30/.

- Приватизационните фондове могат да купуват акции от други фондове, но само с предварителното разрешение на Комисията по ценните книжа и фондовите борси. Съгласно Закона, не е възможно приватизационни фондове да се превърнат в "пирамиди". Това са схеми, основаващи се на продажбата на активи, които реално не съществуват. Портфейлът на приватизационните фондове обаче, ще съдържа само действителни активи - акциите на предприятията. /чл.30.3/

- Приватизационен фонд не може да инвестира повече от 10 % от общата стойност на капитала си в ценни книжа издадени от един и същ емитент. Това ограничение обаче не се отнася при инвестиране в ценни книжа на предприятия, предложени за масова приватизация. /чл.29.5/

II. УЧРЕДЯВАНЕ НА ПРИВАТИЗАЦИОННИТЕ ФОНДОВЕ

Учредяването на ПФ е стриктно регламентирано. Тази уредба цели максималната защита на инвеститорите - т.е. населението. Така ще се предпазят гражданите от повтаряне грешките направени в Чехия и Русия, където почти никакъв контрол не бе упражнен върху учредяването на фондовете.

Всички приватизационни фондове трябва да се лицензират от Комисията по ценните книжа и фондовите борси. За получаване на лиценз, законът изисква:

Учредителите на фонда да инвестират в него парични средства

- В приватизационния фонд учредителите трябва да депозират 10 млн. лева в брой или в държавни ценни книжа, преди учредяване на фонда. Тези парични средства ще дадат възможност на фонда да посрещне разходите, свързани с дейността и функциите му. Всички разходи по

учредяването на фонда и маркетинга са единствено за сметка на учредителите. (чл.5.2 и 5.6)

- Гражданите - инвеститори в инвестиционни бонове, не е необходимо да инвестират в брой в приватизационните фоднове. (чл.9.2)

Фондът да бъде професионално управляван

- Членовете на управителните органи на фонда трябва да притежават нужната професионална квалификация /чл.18.1-2/.

Първоначално одобрение от Комисията по ценни книжа и фондовите борси (КЦКФБ)

- Учредителите на ПФ трябва да представят проспект пред КЦКФБ, който очертава стратегията на фонда. Проспектът трябва да бъде одобрен от Комисията преди фондовете да започнат да набират инвестиционни бонове от населението. Всички граждани, имащи желание да инвестират във фондове, трябва да имат достъп до проспектите /чл.9.1, чл.10.1/.

Окончателно одобрение от КЦКФБ

- Приватизационният фонд трябва да притежава капитал поне 70 млн.лева, от които поне 70% трябва да са инвестиционни бонове /чл.5.1; чл.5.2/

- Преди да започне да набира инвестиционни бонове от населението, приватизационният фонд трябва да получи разрешение от Комисията по ценните книжа и фондовите борси. Той подава писмено заявление до Комисията, към което се прилагат учредителните му документи, устава, имената на учредителите, договор за управление, договор за депозитар, които трябва да бъдат одобрени от Комисията. /чл.12/

- Комисията се произнася в двумесечен срок от подаването на заявлението. /чл.13.1/

- След като фондът получи разрешение от Комисията, той трябва да бъде вписан в търговския регистър на съда. /чл.15/

В случай, че приватизационен фонд, не набере минималния размер капитал, не получи лиценз от Комисията или му бъде отказано вписване в съда, той е задължен да върне инвестиционните бонове на инвеститорите. На гражданите ще бъде дадена възможност да вложат инвестиционните си бонове в други ПФ. Комисията публикува веднъж месечно списък на лицензираните ПФ, инвестиционните посредници и банките депозитари. /чл.5.6, чл.13.4/

III. ЗАЩИТА НА АКЦИОНЕРИТЕ

В закона са приети редица мерки за защита на акционерите в приватизационните фондове. Тези мерки целят да предотвратят евентуални злоупотреби, като намалят риска на акционерите и информират своевременно Комисията и акционерите за действията на неговите управители.

Предотвратяване на злоупотреби

- Всички акции на приватизационния фонд дават еднакви права на техните собственици. На учредителите на фонда не е позволено да си запазват специални права, както се случи в Чехия, където учредителите на приватизационни фондове, с цел да упражняват контрол върху дейността им, си дадоха известни привилегии /чл.3.2/.

- Фондът трябва да депозира всички свои активи в отделна институция - наречена депозитар. В този случай депозитарът трябва да бъде банка или държавна институция. Тази мярка предпазва фондовете от злоупотреби със собствените им активи / чл.21.1/

- Приватизационен фонд не може да инвестира фондовите активи в ценни книжа на депозитара /чл.30.2/.

- Никой не може да притежава пряко или чрез свързани лица, повече от 10% от акциите на даден фонд /чл.7.1/.

- Когато даден фонд купи или продаде акции, които са притежание на лице, свързано с фонда /например ръководител или директор/ или с инвестиционния посредник, за сделката трябва да се представи отчет пред Комисията /чл.36.3/.

Намаляване на риска на акционерите

- На приватизационен фонд не се разрешава издаването на облигации, той може да взема заем само на стойност до 10% от стойността на своя капитал и то само за придобиване на дълготрайни активи, които са необходими за дейността на фонда. Ограничавайки размера на дълга на приватизационните фондове, акционерите имат по-малка възможност да отложат плащането на дълга /чл.32.2; чл.31.2/

- Приватизационният фонд не може да се бъде съдружник с неограничена отговорност, т.е. не може да участва в дружества с неограничена отговорност. (чл.34)

Прозрачност на дейността на приватизационните фондове

- Първоначално, приватизационните фондове се отчитат на Комисията по ценни книжа и борсите всеки три месеца. В последствие, фондът отчита финансовите си резултати пред акционерите си и пред Комисията всеки шест месеца /чл.36.1; чл.37; чл.38/.

- Приватизационният фонд е длъжен да представя на Комисията списък на сделките с ценни книжа, сключени през периода на отчитане /чл.36/.